

VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

AUDITO ATASKAITA DĖL UAB „VILNIAUS VIEŠASIS TRANSPORTAS“ AUDITO

2018 m. balandžio 16 d. Nr. R-05-2

Vilnius

I SANTRAUKA

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – patikrinti, ar sudarant sandorius vadovautasi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimais, įvertinant jų poveikį veiklos efektyvumui. Audituojamas laikotarpis 2016 m. III-IV ketvirčiai – 2017 metų I-III ketvirčiai.

Pagrindiniai audito klausimai:

- Ar Bendrovės sandoriai buvo sudaromi vadovaujantis LR Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis?
- Ar sudarydama sandorius Bendrovė efektyviai ir ekonomiškai naudojo lėšas?
- Ar Bendrovės valdymas buvo efektyvus?
- Ar Bendrovės veiklos rodikliai gerėjo?

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti ataskaitos priede „Audito apimtis ir metodai“.

Pagrindiniai audito rezultatai

2016 metais mažėjant keleivių skaičiui, Bendrovė iš pagrindinės veiklos uždirbo 4,5 % mažiau pajamų, lyginant su 2015 metais, o nuostoliams kompensuoti, pagal sutartį su Savivaldybe jai buvo paskaičiuota 26,76 % didesnė dotacijų suma. Keleivių vežimo išlaidos 2016 metais, lyginant su 2015 metais, sumažėjo 4,3 %, nežymiai mažėjo veiklos sąnaudos.

Pagal Bendrovės sudarytą 2016 metų finansinę atskaitomybę, Bendrovės veiklos finansiniai rodikliai 2016 metais, lyginant su 2015 metais, kai veikla buvo nuostolinga, buvo geresni. Bendrovė 2016 metais uždirbo 3 442 845 Eur pelno, tam įtakos turėjo Savivaldybės įsipareigojimų Bendrovei mažėjimas (beveik 79 % sumažėjo didžiausių Bendrovės paslaugų pirkėjų - Savivaldybės ir Savivaldybės įmonės „Susisiekimo paslaugos“ įsiskolinimai). Tarp veiksmų, turėjusių įtakos teigiamam veiklos rezultatui – Bendrovės valdybos sprendimu 1 297 648 Eur sumai suformuoti atidėjimai pirkėjų skoloms, dėl kurių buvo pakoreguotos 2015 - 2016 metų finansinės ataskaitos. 2016 metais minėta suma buvo padidintos 2016 metų pajamos, o finansinėse ataskaitose 2015 m. gruodžio 31 d. sumažintos pirkėjų skolos, nuosavas kapitalas, grynasis pelnas. Minėti koregavimai Bendrovės 2016 metų finansinėse ataskaitose,

kuriuos nustatė ir nepriklausomas auditas, turėjo įtakos finansiniam 2016 metų rezultatui, faktiškai 2016 metų Bendrovės grynas pelnas turėjo būti 2 145 197 Eur, vietoje 3 442 845 Eur.

Bendrovės 2017 metais pajamos iš pagrindinės veiklos ir vėl mažėjo - Bendrovė uždirbo 46 107 895 Eur pajamų, tai 3 % mažiau, negu 2016 metais, preliminarų Bendrovės 2017 metų veiklos rezultatą sudarė 2 609 039 Eur pelnas, lyginant su realiuoju 2016 metų 2 145 197 Eur pelnu, jis padidėjo 463 842 Eur.

Išvados:

1. Bendrovės numatytos kuro pirkimo sąlygos apribojo galimybę rinktis iš kelių tiekėjų. (1.1.)

2. Bendrovės generalinis direktorius nesivadovavo savo įsakymu patvirtintų tarnybinių ir netarnybinių automobilių naudojimo taisyklių reikalavimais, nes sistemingai kurą pylėsi kitų degalinių tinklų degalinėse, nors Bendrovė viešojo konkurso būdu buvo sudariusi sutartį dėl benzino ir dyzelino pirkimo tarnybiniam transportui konkrečiau tiekėjo degalinėse. (1.2.)

3. Bendrovė neefektyviai ir neekonomiškai panaudojo lėšas, įsigydama paslaugas, kurių poreikio neįvertino, nes įsigijo teisinės ir komunikacijos paslaugas, savo struktūroje turėdama teisininkus ir viešųjų ryšių specialistus, kurių pareiginiuose nuostatuose numatytos funkcijos atitiko įsigytų paslaugų pobūdį. (2.1.1.; 2.1.2.)

4. Sudarydama sandorį dėl pagrindinei veiklai būtinų išteklių įsigijimo, Bendrovė nepakankamai racionaliai atliko suplanuotus veiksmus, tuo būdu nesiekė didžiausios ekonominės naudos. (2.2.)

5. Bendrovė prieš vykdydama Pareigybių vertinimo ir priskyrimo lygiams pirkimą neįvertino jo savalaikiškumo ir reikalingumo, nupirktomis paslaugomis pasinaudojo tik maža apimtimi, todėl lėšų panaudojimas laikytinas nepakankamai efektyviu. (2.3.)

6. Bendrovėje nėra patvirtintos tvarkos, kuri reglamentuotų Bendrovės generalinio direktoriaus darbo užmokesčio nustatymo principus. Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba 2017 metais Savivaldybės administracijos direktoriui siūlė spręsti klausimą dėl Savivaldybės valdomų bendrovių vadovų darbo užmokesčio nustatymo tvarkos. (3.1)

7. Bendrovės valdybos pirmininkas viršijo savo įgaliojimus ir nesivadovavo Bendrovės įstatais, nes pasirašydamas darbo sutartį su generaliniu direktoriumi į sutarties sąlygas įtraukė papildomas, Bendrovei ekonominiu požiūriu nenaudingas nuostatas, kurios nebuvo svarstytos ir tvirtintos Bendrovės valdybos. Valdybos pirmininkui Bendrovės valdybos suteiktas įgaliojimas supažindinti generalinį direktorių su jam priskiriamų funkcijų vykdymu, laiku neįgyvendintas. (3.1.)

8. Bendrovės Investicinio komiteto veikla buvo neefektyvi, nepasiekti tikslai dėl kurių jis buvo įsteigtas, nevykdytos jam pavestos funkcijos, o audituojamu laikotarpiu svarstyti klausimai dubliavo viešųjų pirkimų komisijos darbą. (3.3.)

9. Bendrovėje nebuvo užtikrinama vidaus kontrolė, nes kai kuriais atvejais nebuvo laikomasi galiojančios dokumentų vizavimo tvarkos, dalis dokumentų buvo vizuoti netinkamai arba iš viso nevizuoti, dokumentų pasirašymo ir tvirtinimo bei dokumentų vizavimo tvarkos neatitinka dabartinės Bendrovės struktūros ir etatų sąrašo, todėl yra keistinos. (3.4.)

10. Atrankų į laisvas darbuotojų pareigybes organizavimas, atrankos rezultatų įforminimas, atliekant struktūros pertvarkymus, nustatytais atvejais neatitiko Bendrovės generalinio direktoriaus įsakymu patvirtintų Atrankų organizavimo taisyklių nuostatų. (3.5.1.)

11. Bendrovės valdymo organai ne visais atvejais veikė Bendrovės ir jos akcininko naudai, nes atlikdami kai kuriuos struktūrinius – organizacinius pertvarkymus, priėmė Bendrovei ekonomiškai nenaudingus sprendimus. (3.5.2.)

12. Audituojamojo laikotarpio Bendrovės Valdybos posėdžių protokolai nėra pakankamai informatyvūs, aiškūs ir suprantami. Juose išdėstyta informacija nesuteikia akcininkams, patikrinimus atliekančioms institucijoms ir kitoms suinteresuotoms šalims visos reikiamos informacijos. (3.6.)

Rekomendacijos

Bendrovės Valdybai:

1. Svarstyti galimybę dėl Bendrovės generalinio direktoriaus pavyzdinės darbo sutarties formos tvirtinimo.
2. Siekiant užtikrinti didesnę Bendrovės struktūros pertvarkymų skaidrumą, svarstyti ir patvirtinti nuolatinį pareigybių, kurioms užimti turi būti organizuojami konkursai, sąrašą.

Bendrovės direktoriui:

1. Įvertinti prekių, paslaugų ar darbų poreikį, prieš atliekant įsigijimus.
2. Užtikrinti tinkamą pasirašytų sutarčių vykdymo kontrolę.
3. Atsižvelgiant į Bendrovėje atliktus struktūrinius pertvarkymus, atlikti pakeitimus Bendrovės vidaus teisės aktuose.
4. Užtikrinti, kad Bendrovės Investicinis komitetas vykdytų nuostatuose numatytas funkcijas.

II IŽANGA

Vadovaujantis Vilniaus miesto savivaldybės (toliau - Savivaldybė) kontrolieriaus pavedimu¹, UAB „Vilniaus viešasis transportas“ sandorių atitikties teisės aktams patikrinimą, įvertinant jų poveikį veiklos efektyvumui, atliko Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos vyr. specialistė Aušra Valentienė (grupės vadovė), tarnautoja Daiva Kirkilienė ir teisininkas Marius Gumbrevičius.

Audituojamas subjektas – uždaroji akcinė bendrovė „Vilniaus viešasis transportas“ (toliau - Bendrovė), įsteigta Savivaldybės tarybos sprendimu² sujungimo būdu. Vienintelė Bendrovės akcininkė yra Savivaldybė, Bendrovės įstatinis kapitalas 15 784 579,62 Eur padalintas į 54 501 paprastąsias akcijas, kurių vienos nominali vertė yra 289,62 Eur.

Bendrovės buveinės adresas – Žolyno g. 15, Vilnius.

Audito tikslai – patikrinti, ar sudarant sandorius vadovaujamosi LR viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimais, įvertinti jų poveikį veiklos efektyvumui.

Auditotas laikotarpis – 2016 metų II pusmetis – 2017 m. I-III ketvirčiai.

Bendrovė yra ribotos civilinės atsakomybės privatusis juridinis asmuo, kurios turtas yra atskirtas nuo akcininkų turto. Pagrindinė Bendrovės veikla – keleivių vežimas autobusais ir troleibusais mieste ir priemiestyje, transporto priemonių priežiūra ir remontas keleivių vežimo paslaugoms užtikrinti, elektros ūkio elektros ūkio infrastruktūros priežiūra ir remontas, kita veikla. Bendrovė atlieka pagrindinio Vilniaus miesto keleivių vežėjo funkcijas, 2016-2017 metais mieste veikė 79 autobusų maršrutai, 19 troleibusų, 6-ių greitųjų autobusų, 6-ių naktinių autobusų maršrutai, autobusų maršrutų ilgis sudarė 1802 km, troleibusų – 412,7 km.

¹ 2018 m. sausio 15 d. Savivaldybės kontrolieriaus pavedimas Nr. B-02-1

² Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2011 m. spalio 12 d. sprendimas Nr. 1-250 „Dėl UAB „Vilniaus autobusai“ ir „Vilniaus troleibusai“ reorganizavimo sujungimo būdu ir UAB „Vilniaus viešasis transportas“ įsteigimo“

Autobusais kasdien pervežama apie 298 tūkstančiai, troleibusais – apie 200 tūkstančių keleivių. Keleivių vežimo autobusais ir troleibusais mieste ir priemiestyje teikimo paslaugos sudaro pagrindinius Bendrovės pajamų šaltinius, todėl didelis dėmesys turėtų būti skiriamas vairuotojų darbo kokybės, keleivių aptarnavimo tobulinimui.

2016-2017 metais Bendrovėje vyko reikšmingi pokyčiai - keitėsi aukščiausio lygio vadovai, buvo atliekami struktūros pertvarkymai, pagerėjo veiklos rodikliai.

Bendrovės valdymo organai - Visuotinis akcininkų susirinkimas, Stebėtojų taryba³, sudaryta iš 7 narių, kuriuos 4 metams renka visuotinis akcininkų susirinkimas, Valdyba⁴, sudaryta iš 5 narių, kuriuos 4 metams renka Stebėtojų taryba, Bendrovės vadovas – vienasmenis valdymo organas generalinis direktorius, kurį renka ir iš pareigų atšaukia Valdyba.

Audituojamuoju laikotarpiu Bendrovės generalinio direktoriaus pareigose nuo 2016 m. gegužės 2 d. iki 2017 m. birželio 9 d. dirbo Gintaras Maželis⁵, o nuo 2017 m. birželio 10 d. laikinai eiti generalinio direktoriaus pareigas paskirtas Bendrovės eksploatacijos direktorius Rimantas Markauskas⁶. Vyriausiojo finansininko pareigose iki 2016 m. rugsėjo 14 d. dirbo Elena Bertulienė, Bendrovės Valdybai įsteigus Finansų tarnybos direktoriaus pareigas, jas nuo 2016 m. birželio 21 d. eina Antanas Poška.

Bendrovės pateiktais duomenimis 2016 m. liepos 1 d. joje dirbo – 2246 darbuotojai, 2016 m. gruodžio 31 d. - 2100 darbuotojų, 2017 m. rugsėjo 30 dieną – 2047 darbuotojai.

Bendrovė priskiriama Savivaldybės administracijos Miesto ūkio ir transporto departamento reguliavimo sričiai.

Atlikdami auditą darėme prielaidą, kad visi auditoriams pateikti dokumentai teisingi, išsamūs ir galutiniai, o jų kopijos atitinka originalus.

Su audito ataskaita galima susipažinti Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos puslapyje www.vilniuskontrolė.lt.

III AUDITO REZULTATAI

1. AR BENDROVĖS SANDORIAI BUVO SUDAROMI VADOVAUJANTIS VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NUOSTATOMIS?

Bendrovės pateiktais duomenimis, audituojamuoju laikotarpiu Bendrovėje vykdytų prekių ir paslaugų įsigijimų apimtis sudarė apie 14,779 mln. Eur.

Atrankos būdu įvertinę Bendrovės sudarytus sandorius, nustatėme, kad:

1.1 Bendrovės numatytos kuro pirkimo sąlygos apribojo galimybę rinktis iš kelių tiekėjų:

1) 2016 m. gegužės 30 d. Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje paskelbtas viešasis pirkimas dėl dyzelinio kuro (2 troleibusų parko (toliau - TP) - Justiniškių g.). 2016 m. liepos 14 d. įvyko Savivaldybės Viešųjų pirkimų komisijos posėdis, kuriame pirkimo laimėtoju nustatytas vienintelis pirkimo dalyvis - UAB „Luktarna“⁷.

³ sudaryta Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2015 m. balandžio 29 d. sprendimu Nr. 1-10 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės kontroliuojamų akcinių bendrovių ir uždarytųjų akcinių bendrovių stebėtojų tarybų sudėčių tvirtinimo“, sudėtis keitėsi, vadovaujantis 2017 m. balandžio 25 d. sprendimu Nr.1-917 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės kontroliuojamų akcinių bendrovių ir uždarytųjų akcinių bendrovių stebėtojų tarybų sudėčių tvirtinimo“ pakeitimo”.

⁴ patvirtinta 2016 m. sausio 7 d. Bendrovės Stebėtojų tarybos posėdyje Nr. 5, Valdybos sudėtis keitėsi Stebėtojų tarybos 2017 m. birželio 12 d. sprendimu (protokolo Nr. 9-198/17(1.1.43-T1)

⁵ Į Bendrovės vadovo pareigas atrinktas 2016 m. balandžio 14 d. Valdybos posėdyje (protokolo Nr. 5), iš užimamų pareigų atšauktas 2017 m. birželio 9 d. (protokolas Nr. 7)

⁶ 2017 m. birželio 9 d. Bendrovės Valdybos posėdžio protokolas Nr. 7

⁷ 2016-07-21 Dyzelinio kuro tiekėjo degalinėse pirkimo-pardavimo sutartis Nr. 48-13.2016/780

Audito metu nustatėme, kad viena iš konkurso sąlygų (2.3. punktas)⁸ numato, kad Tiekėjo pasiūlyta degalinė negali būti nutolusi daugiau kaip 500 metrų atstumu nuo perkančiosios organizacijos teritorijos, esančios Justiniškių g. 14, Vilniuje.

Analogiška situacija ir 2017 m. vykdytame viešajame pirkime dėl dyzelinio kuro tiekėjo degalinėje pirkimo (2 TP - Justiniškių g. 14, Vilnius)⁹. Patikrinus pateiktus dokumentus nustatyta, kad vykdant šį pirkimą viena iš sąlygų¹⁰ ir vėl buvo numatytas reikalavimas degalinei, kuri negali būti nutolusi daugiau kaip 500 metrų atstumu nuo perkančiosios organizacijos teritorijos, esančios Justiniškių g. 14, Vilnius. Šiame konkurse, kaip ir praėjusiame pirkime, ir vėl dalyvavo tik vienas tiekėjas, kuris ir laimėjo viešąjį pirkimą - UAB "Viada LT" (buv. UAB "Luktarna")¹¹.

Remiantis Google maps bei maps.lt duomenimis, vienintelė degalinė esanti konkurso sąlygose minimu atstumu yra UAB "Luktarna". Pažymėtina, kad vertinant Google maps bei maps.lt duomenis, artimiausia kito tiekėjo degalinė (automatinė) yra už 550 metrų, tuo tarpu kitos degalinės nuo Bendrovės yra nutolusios bent 1.5 km atstumu.

Mūsų nuomone toks specifinis reikalavimas, kad degalinė negali būti nutolusi daugiau kaip 500 metrų atstumu nuo perkančiosios organizacijos teritorijos, atsižvelgiant į perkančiosios organizacijos lokacijos vietą, nesuteikia Bendrovei galimybės rinktis, net ir vykdant atvirus viešuosius pirkimus.

2) 2017 metais Bendrovė atviro konkurso būdu vykdė supaprastintą benzino ir dyzelino tiekėjo degalinėse viešąjį pirkimą¹². Pradėjusi vykdyti viešąjį pirkimą, Bendrovė gavo vieno iš tiekėjų pretenziją¹³ ir raštą dėl sąlygų patikslinimo¹⁴. 2017 m. birželio 13 d. Viešųjų pirkimų komisija (toliau – VPK) posėdžio¹⁵ metu pripažino, kad tiekėjo pretenzija buvo pagrįsta, todėl nusprendė sąlygas patikslinti. Be kitų atliktų patikslinimų Bendrovė tikslino ir pirkimo sąlygą esančią priede Nr. 3 dėl reikalavimo kainas apskaičiuoti imant kiekvienos nurodyto laikotarpio dienos 12:00 val. duomenis. VPK komisija minėto posėdžio metu nusprendė pakeisti šią sąlygą ir vidutinėms kainoms apskaičiuoti imti kiekvienos nurodyto laikotarpio dienos laiko intervalą nuo 12:00 val. iki 13:00 val.

Bendrovės pirkimų skyriaus užklausus dėl šios sąlygos įtraukimo pagrįstumo, buvo paaiškinta, kad vykdant pirkimą buvo remtasi LR Viešųjų pirkimų tarnybos (toliau – VPT) pateiktu išaiškinimu dėl degalų pirkimų vykdymo. VPT paaiškiniame teigė, kad kintamo įkainio apskaičiavimui ir palyginimui pirkimo dokumentuose pirkimo vykdytojas turėtų prašyti tiekėjų pateikti praėjusio laikotarpio kainas, taip pat siekiant tinkamai palyginti praėjusio laikotarpio kainas bei nedidinti administracinės naštos, pasiūlyta pirkimo vykdytojui pirkimo dokumentuose nustatyti tris atsitiktines datas buvusias iki pirkimo pradžios, nurodant konkretaus laiko intervalą, kurio metu buvusios tiekėjo degalų kainos bus tikrinamos (pasiūlyta rinktis savaitės vidurio dienas antradienis - ketvirtadienis, taip pat imti tik tas degalines, kuriose pirkimo vykdytojas turi degalų poreikį). Pavyzdyje taip pat nurodoma, kad vadovaujantis pirkimo dokumentais, tiekėjas turės pateikti po 3 kasos čekius (ar jų kopijas) kiekvienai dienai,

⁸ 2016-05-24 Bendrovės generalinio direktoriaus patvirtintos Dyzelinio kuro tiekėjo degalinėse pirkimo atviro konkurso būdu sąlygos

⁹ 2017-05-09 Pirkimo užsakymas Nr. UŽS-683; CVP IS skelbimo išrašas

¹⁰ 2017-05-30 Viešųjų pirkimų komisijos protokolu Nr. 49C(214-2)-197 patvirtintos dyzelinių degalų tiekėjo degalinėje pirkimo atviro konkurso būdu sąlygos

¹¹ 2017 m. liepos 18 d. Dyzelinių degalų tiekėjo degalinėje viešojo pirkimo-pardavimo sutartis Nr. 48-B.2017/296

¹² 2017 m. gegužės 30 d. VPK posėdžio protokolu Nr. 49C(212-2)-195 patvirtintos benzino ir dyzelino tiekėjo degalinėje pirkimo supaprastinto atviro konkurso būdu sąlygos; 2017-06-13 VPK posėdžio protokolu Nr. 49C(212-4)-216 patvirtintos benzino ir dyzelino tiekėjo degalinėje pirkimo supaprastinto atviro konkurso būdu sąlygos

¹³ 2017 m. birželio 8 d. Pretenzija

¹⁴ 2017 m. birželio 8 d. Raštas dėl sąlygų patikslinimo

¹⁵ 2017 m. birželio 13 d. VPK posėdžio Nr. 49C(212-4)-216 protokolai Nr. 1

patvirtinančius degalų pardavimo kainas (prieš visas nuolaidas) buvusias 2017 m. vasario 8 d., 15 d. ir 22 d. tarp 14:00 ir 15:00 valandos.

Mūsų vertinimu Bendrovė netinkamai pritaikė VPT pateiktą pavyzdį (siūlymą). Išnagrinėjus VPT pateiktą išaiškinimą, darytina išvada, kad vienos valandos laiko intervalas yra tik pavyzdinis ir neturėtų būti vertinamas kaip norma, jis galėtų būti tiek trumpesnis, tiek ir ilgesnis. Tuo labiau, kad minėtame pavyzdyje VPT yra nurodžiusi, kad iš viso laiko intervalo gali būti paimama tik keletas konkrečių dienų, o ne visos intervalo dienos, kaip buvo numatyta šiame pirkime. Šiuo konkrečiu atveju išnagrinėjus auditui pateiktus Bendrovės dokumentus matyti, kad toks reikalavimas galimai buvo perteklinis ir apribojo konkurenciją, kadangi dalis tiekėjų, ypatingai mažesnių, gali neatitikti minėto reikalavimo, nes nurodytu laiko tarpu degalinėje gali nebūti nei vieno pirkimo, įvertinant ir tai, kad konkrečiai šiuo atveju nurodytas 12:00 val.-13:00 val. laiko intervalas yra dienos viduryje, kai transporto srantai yra mažesni.

1.2. Bendrovės generalinis direktorius nesivadovavo Bendrovės tarnybinio ir netarnybinio transporto naudojimo tvarka

Tarnybinio ir netarnybinio transporto naudojimas Bendrovėje yra reglamentuotas generalinio direktoriaus įsakymu¹⁶ patvirtintomis tarnybinių ir netarnybinių automobilių naudojimo taisyklėmis, kurios 2017 metais dar buvo atnaujintos¹⁷. 2016 metų įsakymo 3.2. punkte ir 2017 metų įsakymo 4.3. punkte numatyta, kad darbuotojai, įtraukti į darbuotojų ir jų bendrovės reikmėms naudojamų netarnybinių automobilių degalų limitų sąrašą ir gavę bendrovės išduotas atsiskaitymo už degalus korteles, gali piltis degalus pagal šiame sąrašė nustatytus degalų limitus tik iš tos įmonės, kurios korteles yra gavę.

Audituojamu laikotarpiu Bendrovė viešojo konkurso būdu buvo sudariusi sutartį su UAB „Viada LT“ dėl benzino ir dyzelino tiekėjo degalinėse pirkimo-pardavimo. Tačiau audito metu nustatyta, kad ne visi Bendrovės darbuotojai laikėsi generalinio direktoriaus įsakymu patvirtintos degalų pylimo tarnybiniams ir netarnybiniams automobiliams tvarkos. Nustatyta, kad Bendrovės generalinis direktorius sistemingai, kiekvieną mėnesį kurą pylėsi kitų tinklų degalinėse (UAB „Neste Lietuva“ ir UAB „Circle K Lietuva“) ir nei karto nesipylė UAB „Viada LT“ tiklo degalinėje, nors ši buvo laimėjusi pirkimą dėl kuro tiekimo.

Pažymėtina, kad Bendrovės generalinis direktorius G. M. buvo perdavęs Bendrovei savo asmeninį automobilį panaudos sutartimi¹⁸. Tačiau Bendrovėje nebuvo numatyta jokia tvarka, kurioje būtų reglamentuotas automobilio naudojimas, esant sudarytai panaudos sutarčiai. Audito metu negavome įrodymų, kad Bendrovės generalinis direktorius teisėtai naudojosi automobiliu (nėra automobilio perdavimo akto), kokios buvo automobilio naudojimo sąlygos (ar suteikta galimybė automobiliu naudotis asmeniniais tikslais, savaitgaliais, švenčių dienomis ir kt.) bei kokia atsiskaitymo už sunaudotą kurą tvarka (ar reikalinga pildyti kelionės lapus).

Išvada. Bendrovės generalinis direktorius nesivadovavo savo įsakymu patvirtintomis tarnybinių ir netarnybinių automobilių naudojimo taisyklėmis, nes sistemingai kurą pylėsi kitų degalinių tinklų degalinėse, nors Bendrovė buvo sudariusi sutartį dėl benzino ir dyzelino pirkimo tarnybiniam transportui konkrečiau tiekėjo degalinėse.

2. AR SUDARYDAMA SANDORIUS BENDROVĖ EFEKTYVIAI IR EKONOMIŠKAI NAUDOJO LĖŠAS?

2.1. Įsigydama paslaugas Bendrovė lėšas panaudojo neefektyviai ir neekonomiškai

¹⁶ 2016 m. birželio 20 d. Įsakymas dėl tarnybinių ir netarnybinių automobilių naudojimo Nr. V-85 (1-12)

¹⁷ 2017 m. sausio 31 d. Įsakymas dėl tarnybinių ir netarnybinių automobilių naudojimo Nr. V-16 (1-12)

¹⁸ 2016 m. liepos 14 d. Transporto priemonės panaudos sutartis Nr. 48-F.2016/785

2.1.1. Bendrovė, įvykdžiusi teisinio konsultavimo paslaugų viešąjį pirkimą, laimėtoju pripažino Advokatų profesinę bendriją „LEXIMUM“ (toliau - Kontora), su kuria 2016 m. liepos 8 d., buvo sudaryta sutartis¹⁹ (toliau - Sutartis).

Sutarties 1 straipsnyje numatyta teikti šias teisines paslaugas - 1) teisinės išvados dėl galiojančių ir ketinamų sudaryti keleivių vežimo viešųjų paslaugų teikimo sutarčių ir su jų sudarymu susijusių teisės aktų analizę, esant poreikiui dalyvavimas derybose su įmanomais partneriais dėl keleivių vežimo viešųjų paslaugų teikimo sutarčių sudarymo ir dokumentų parengimo, atsižvelgiant į derybose pasiektus rezultatus; 2) teisinės išvados ir konsultacijos dėl autobusų ir (ar) troleibusų pirkimo atsižvelgiant į galiojančius teisės aktus ir Kliento poreikius, pirkimo dokumentų parengimo ir dalyvavimo vykdant pirkimą (konsultacijų teikimas bei atsakymų parengimas į galimus tiekėjų paklausimus ar pretenzijas dėl pirkimo dokumentų ar Viešųjų pirkimų komisijos priimtų sprendimų), teisminių dokumentų parengimo ir atstovavimo teismuose, esant tiekėjų ar dalyvių ginčams su Klientu; 3) teisminių konsultacijų bendrovės pertvarkymo klausimais; 4) Kliento sudarytų sutarčių teisinę analizę.

Pažymėtina, kad Sutarties galiojimo laikotarpiu Bendrovės struktūroje buvo juridinis skyrius, kuriame dirbo du darbuotojai, skyriaus viršininkas ir vyresnysis teisininkas. Audito metu nustatėme, kad dalis šio skyriaus darbuotojams priskiriamų funkcijų²⁰ dubliavo įsigytas teisines paslaugas, pavyzdžiui - atstovauti pagal įgaliojimą bendrovės interesams visų rūšių bei visų instancijų teismuose <...>; kartu su kitais bendrovės padaliniais rengti nuomos, pirkimo-pardavimo, panaudos ir kitas sutartis (taip pat jų pakeitimus ar papildymus) <...>; konsultuoti pagal kompetenciją bendrovės vadovus teisės klausimais, susijusiais su bendrovės veikla; pagal savo kompetenciją atstovauti bendrovės interesams vedant derybas su partneriais; skyriaus viršininko pavedimu rengti sutarčių, vidaus teisės aktų, viešųjų pirkimų dokumentų, procesinių dokumentų, pretenzijų skolininkams ir kitų siunčiamų raštų projektus, <...>; skyriaus viršininko pavedimu rengti ir derinti pirkimų dokumentus, koreguoti juos atsižvelgiant į teisės aktų reglamentuojančių viešuosius pirkimus, pasikeitimus, rengti ir derinti protokolus; skyriaus viršininko pavedimu rengti ir derinti viešųjų pirkimų sutarčių projektus; skyriaus viršininko pavedimu konsultuoti visais viešųjų pirkimų klausimais bendrovės padalinių darbuotojus ir pirkimų organizatorius pagal skyriaus kompetenciją.

Akivaizdu, kad Bendrovė įsigydama paslaugas, kurias pagal pareiginius nuostatus turi atlikti Bendrovės darbuotojai, lėšas panaudojo neekonomiškai ir neefektyviai.

Pagal Sutarties galiojimo laikotarpiu Kontoros išrašytas ir Bendrovei pateiktas PVM sąskaitas-faktūras ir kitus dokumentus, Kontora atliko įvairias teisines paslaugas – dalyvavo susitikimuose, analizavo susirinkimų medžiagą, įvairius dokumentus ir teisės aktus, pateikė nuomones ir jas aptarė, konsultavo dėl valymo paslaugų viešojo pirkimo, bendrovės struktūrinių pertvarkymų, ruošė įvairius raštus bei teikė teisines nuomones, rengė, derino ir taisė sutartis bei atliko kitas paslaugas. Iš viso pagal minėtą teisminių paslaugų sutartį Bendrovė 2016-2017 metais Kontorai sumokėjo 21 054 Eur. Pažymėtina, kad dalis Kontoros išrašytų PVM sąskaitų-faktūrų Bendrovėje buvo gautos ir apskaitytos praėjus keliems mėnesiams nuo jų išrašymo dienos.

Audito metu negavome patvirtinimo, kad Bendrovė laikėsi Sutarties 4 straipsnio 10 dalies c punkto ir paskyrė atstovą, kuris koordinuotų paslaugų užsakymų aktų teikimą, paslaugų ataskaitų priėmimą ir patvirtinimą bei atliktų kitas Sutartyje numatytas pareigas, kadangi jokie tai pagrindžiantys dokumentai ar kitokio pobūdžio informacija auditui nebuvo pateikti. Abejones dėl netinkamo Sutarties 4 straipsnio 10 dalies c punkto vykdymo tik patvirtina faktai, jog audito metu Bendrovė negalėjo pateikti Sutartyje numatytų užsakymo

¹⁹ 2016 m. liepos 8 d. Sutartis dėl teisminių paslaugų teikimo Nr. 48-D.2016/764

²⁰ 2012 m. vasario 8 d. Bendrovės generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1-17 V patvirtinti juridinio skyriaus viršininko nuostatai; 2012 m. gruodžio 9 d. Bendrovės generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1-205-V patvirtinti juridinio skyriaus vyresniojo teisininko pareiginiai nuostatai

aktų (Sutarties 4 straipsnio 1 dalis) bei suteiktų paslaugų ataskaitų (Sutarties 4 straipsnio 3 dalis). Pažymėtina, kad Bendrovės pasirašyta Sutartis numato vienintelį būdą paslaugoms užsakyti (Sutarties 4 straipsnio 1 dalis), tai yra kontaktiniam asmeniui, prieš tai suderinus su Bendrovės generaliniu direktoriumi, el. paštu pateikus užsakymo aktą ir nurodžius konkrečių paslaugų poreikį. Audito metu Bendrovė neturėjo jokios informacijos apie paskirtą kontaktinį asmenį, taip pat negalėjo pateikti nei vieno užsakymo akto. Tai neatitinka Sutarties 4 straipsnio 1 dalies nuostatų, kuriame numatyta, kad paslaugų poreikis tik derinamas su generaliniu direktoriumi, o paslaugas užsako paskirtas kontaktinis asmuo. Pažymėtina, kad Bendrovė nesilaikė ir kitų Sutarties nuostatų bei apmokėjo už suteiktas paslaugas negavus ir nepatvirtinus suteiktų paslaugų ataskaitos (Sutarties 4 straipsnio 8 dalis). Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, negalime patvirtinti, kad paslaugos tikrai buvo suteiktos, kad jos buvo suteiktos kokybiškai ir kad jų poreikis Bendrovėje tikrai buvo.

Išvada. Bendrovė neefektyviai ir neekonomiškai panaudojo lėšas, įsigydama paslaugas, kurių poreikio neįvertino, atsižvelgiant į juridinio skyriaus viršininkui ir teisininkui pareiginiuose nuostatuose numatytas funkcijas. Bendrovė nesivadovavo pasirašytos Sutarties sąlygomis, nes nepaskyrė sutarties koordinatoriaus, paslaugas užsakinėjo ne Sutartyje numatytu būdu ir jas apmokėdavo, neturėdama visų pagrindžiančių dokumentų, įrodančių paslaugų atlikimą, sąskaitos buvo pateikiamos, praėjus keliems mėnesiams po paslaugų suteikimo ir vizuotos tik generalinio direktoriaus.

2.1.2. Bendrovė planuodama 2016 metų pirkimus²¹, numatė įsigyti viešųjų ryšių paslaugų už 1 000 Eur be PVM. Pasikeitus Bendrovės generaliniam direktoriui pirkimų planas papildytas²² įtraukiant komunikacijos paslaugas, kurių suma 6 000 Eur be PVM.

Bendrovė, neskelbiamos apklausos būdu atlikusi komunikacijos paslaugų pirkimą, 2016 m. liepos 8 d. su UAB „Komunikaciniai projektai“ pasirašė sutartį²³, kurios vertė 6 050,00 Eur su PVM. Sutarties dalykas – komunikacijos paslaugos: pranešimo spaudai parengimas ir išplatinimas, pranešimo spaudai su video siužetu parengimas ir išplatinimas, teminio straipsnio parengimas ir išplatinimas, vidinio įmonės leidinio parengimas ir sumaketavimas, video reportažo parengimas, TV reportažo perengimas ir viešinimas, radijo reportažo parengimas ir viešinimas, specializuoto renginio žiniasklaidos atstovams organizavimas, konsultacijos komunikacijos paslaugų klausimais.

Be minėtų paslaugų tais pačiais metais buvo vykdytas dar vienas mažos vertės neskelbiamas teminio straipsnio, skirto Troleibusų parko 60 - mečiui, parengimo ir išplatinimo žiniasklaidoje pirkimas, už kurį sumokėta 716,00 Eur.

Bendrovės 2017 metų pirkimų plane²⁴ viešųjų ryšių paslaugų numatyta įsigyti už 14 000 Eur be PVM, o patikslinus pirkimų planą²⁵, ši suma buvo padidinta 5 000 Eur be PVM.

Bendrovė, įvykdžiusi mažos vertės neskelbiamas apklausas, 2017 m. gegužės 22 d. nustatė laimėtojus ir pasirašė dvi komunikacijos paslaugų sutartis su:

- UAB „Idea prima“, dėl pranešimų žiniasklaidai parengimo, konsultavimo²⁶, kurios vertė 5 953,20 Eur su PVM.
- UAB „Komunikacijos erdvės“, dėl vidinių Bendrovės leidinių parengimo ir sumaketavimo paslaugų²⁷, kurios vertė 4 900,00 Eur su PVM.

²¹ 2015 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr.V-159(1.2)

²² 2016 m. birželio 23 d. įsakymas Nr. V-87 (1.12)

²³ 2016 m. liepos 8 d. Komunikacijos paslaugų sutartis Nr. 48-D-2016/766

²⁴ 2017 m. sausio 11 d. įsakymas Nr. V-6(1.12)

²⁵ 2017 m. gegužės 4 d. įsakymas Nr. V-59 (1.12)

²⁶ 2017 m. gegužės 22 d. Komunikacijos paslaugų sutartis Nr. 48-D.2017/264

²⁷ 2017 m. gegužės 22 d. Komunikacijos paslaugų sutartis Nr. 48-D.2017/241

Audito metu nustatėme, kad pasikeitus Bendrovės generaliniam direktoriui, per 2017 metus Bendrovė iš UAB „Idea prima“ paslaugų faktiškai nupirko viso tik už 2 141,70 Eur su PVM, o iš UAB „Komunikacijos erdvės“ - už 1 225,00 Eur su PVM.

Svarbu pažymėti, kad tuo metu, kai buvo atliekami komunikacijos paslaugų pirkimai, Bendrovėje dirbo Reklamos ir rinkodaros skyriaus bei Komunikacijos skyriaus vadovės. Šių abiejų pareigybių pareiginiuose nuostatuose apibrėžtos pareigos: rengti pranešimus žiniasklaidai apie bendrovės vykdomą veiklą, iniciatyvas ir jų įtaką gyventojams, savo iniciatyva siūlyti pranešimų žiniasklaidai temas; organizuoti ir rengti spaudos konferencijas, integruotos komunikacijos kampanijas; organizuoti viešuosius ryšius ir vidinę komunikaciją, organizuoti spaudos darbus, iš esmės nesiskyrė, nuo įsigytų paslaugų.

Mūsų vertinimu, Bendrovės sudaryti sandoriai dėl viešųjų paslaugų teikimo, dubliuojantys darbuotojams numatytas funkcijas, buvo nebūtinai ir ekonomiškai nepagrįsti.

Išvada. Bendrovė neefektyviai ir neekonomiškai panaudojo lėšas įsigydama komunikacijos paslaugas, kadangi funkcijos, siejamos su viešaisiais ryšiais ir komunikacija buvo numatytos struktūroje esantiems darbuotojams.

2.2. Bendrovė už Elektros paslaugas galėjo mokėti mažiau

Bendrovei 2016 metais elektros energiją tiekė UAB „Energijos tiekimas“²⁸.

Pagal 2016 metų pirkimų planą²⁹, elektros energijos pirkimas buvo suplanuotas 2016 m. II ketvirtį. 2016 m. gegužės 18 d. Bendrovės generalinis direktorius planuojamų vykdyti pirkimų planą pakeitė³⁰ - sumažino elektros energijos sutarties sumą. Šis elektros energijos pirkimas 2016 m. II ketvirtyje nebuvo įvykdytas ir pratęsta elektros energijos tiekimo sutartis su UAB „Energijos tiekimas“.

Atkreipiame dėmesį, kad Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos internetinėje svetainėje paskelbtais duomenimis, 2016 metais elektros energijos kaina komerciniams vartotojams palyginus su 2015 metais, Lietuvoje atpigo 5 %, todėl darome išvadą, kad jei Bendrovė būtų vykdžiusi elektros energijos tiekimo konkursą kaip numatyta plane, t. y. 2016 m. II ketv., galėjo už elektros energiją mokėti mažiau.

Bendrovės generalinis direktorius 2016 m. gruodžio 21 d. pakeitė planuojamų vykdyti viešųjų pirkimų planą³¹ - padidino numatyto pirkimo apimtį. Tą pačią dieną Bendrovės VPK posėdyje³² buvo nuspręsta vykdyti elektros energijos pirkimą per centrinę perkančiąją organizaciją. Konkursą laimėjo ir sutartis³³ buvo pasirašyta su UAB „Nordic Power Management“. Sutartis įsigaliojo nuo 2017 m. vasario 1 d.

Palyginus 2016 ir 2017 metų atitinkamus ketvirčius, nustatyta, kad Bendrovė, pasirašiusi naują elektros energijos tiekimo sutartį su UAB „Nordic Power Management“ per 2017 m. 11 mėn. už elektros energiją sumokėjo vidutiniškai 24 % mažiau (kainų palyginimas nurodytas 1 lentelėje).

1 lentelė. Elektros energijos kainų palyginimas

Laikotarpis	UAB „Energijos tiekimas“ sumokėta suma, Eur	Laikotarpis	UAB „Nordic Power Management“ sumokėta suma, Eur
2016.02-03	164 747,68	2017.02-03	245 368,03 (49 % daugiau)
2016.04-06	415 246,26	2017.04-06	283 343,13 (32 % mažiau)
2016.07-09	374 192,14	2017.07-09	251 648,85 (31 % mažiau)

²⁸ 2015 m. lapkričio 24 d. pagrindinė sutartis Nr. CPO75632/2290-2015

²⁹ 2015 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. V-159 (1.12)

³⁰ 2016 m. gegužės 18 d. įsakymas Nr. V-72(1.12)

³¹ 2016 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. V-142(1.12)

³² 2016 m. gruodžio 21 d. VPK posėdžio protokolas Nr. 2

³³ 2017 m. sausio 4 d. Pagrindinė sutartis Nr. CPO94231/ Nr. 48-C.2017/4

2016.10-12	554 676,67	2017.10-12	359 477,30 (35 % mažiau)
viso	1 508 862,75	viso	1 139 837,31 (24 % mažiau)

Išvada. Sudarydama sandorį dėl pagrindinei veiklai būtinų išteklių įsigijimo, Bendrovė nepakankamai racionaliai atliko suplanuotus veiksmus, tuo būdu nesiekė didžiausios ekonominės naudos.

2.3. Bendrovė įsigydama paslaugas neįvertino jų savalaikiškumo ir reikalingumo

Bendrovė 2016 metais papildė³⁴ planuojamų vykdyti pirkimų planą³⁵ numačiusi įsigyti Pareigybių vertinimo ir priskyrimo lygiams, internetinės atlygio duomenų valdymo bazės ir atlyginimų rinkos tyrimų ataskaitos ir analizės paslaugas. Numatomo pirkimo Paslaugų specifikacijoje buvo nurodyta, kad paslaugos perkamos, siekiant sistemaiškai nustatyti pareigų svorį ir tinkamą pareigybės atlygio paketą 186 pareigybėms ir 30-čiai vadovaujančių asmenų. Numatoma pirkimo vertė 8 000 Eur be PVM. Bendrovė neskelbiamos apklausos būdu įvykdžiusi mažos vertės pirkimą, 2017 m. sausio 2 d. nustatė laimėtoją ir sudarė sutartį³⁶ su UAB „Hay Group“, kurios vertė 8 228,50 Eur su PVM.

Svarbu pažymėti, kad audituojamuoju laikotarpiu Bendrovės darbuotojų darbo apmokėjimą reglamentavo Kolektyvinė sutartis³⁷ ir Bendrovės generalinio direktoriaus įsakymu³⁸ patvirtinti Darbo užmokesčio nuostatai.

Pagal Bendrovės Personalo skyriaus pateiktą informaciją, nupirktos paslaugos Bendrovės veikloje nebuvo pritaikytos, atsižvelgiant į paslaugų tiekėjo pateiktas rekomendacijas, atlyginimai peržiūrėti (didėjo) tik vienos grandies specialistams – sandėlio darbuotojams, kadangi jų atlyginimai buvo žemesni, negu mokami rinkoje šio lygmens darbuotojams. Kitų Bendrovės pareigybių, nors ir sugrupuotų pagal lygius, darbuotojams atlyginimai nebuvo susisteminti ir suvienodinti. To paties lygio Bendrovės darbuotojų atlyginimai skyrėsi ir iki šiol skiriasi gana ženkliai, pavyzdžiui, skyrių vadovų atlyginimai svyruoja nuo 2 100 Eur iki 2 608 Eur, departamentų vadovų – nuo 2 100 Eur iki 2 333 Eur, tarnybų direktorių – nuo 2 800 Eur iki 3 900 Eur.

Atkreipiame dėmesį, kad šioje sutartyje nebuvo aptarta suteiktų paslaugų perdavimo – priėmimo tvarka, todėl negavome patvirtinimo, kad visos sutartyje ir paslaugų specifikacijoje nurodytos paslaugos suteiktos tinkamai ir laiku.

Mūsų vertinimu, panašias paslaugas tikslinga būtų užsakyti prieš numatomų struktūrinių pertvarkymų pradžią, nes planuojant keisti struktūrą, reikėtų išanalizuoti turimus ir planuojamus finansinius išteklius, numatyti ką norima keisti ir įvertinti, ar pakeitimas turėtų įtakos efektyvesnei Bendrovės veiklai ir parengti prognozes dėl būsimo lėšų taupymo.

Išvada. Bendrovė prieš vykdydama pirkimą neįvertino jo savalaikiškumo ir reikalingumo, nupirktomis paslaugomis pasinaudojo tik maža apimtimi, todėl lėšų panaudojimas laikytinas nepakankamai efektyviu.

3. AR BENDROVĖS VALDYMAS BUVO EFEKTYVUS?

3.1. Darbo sutartis su generaliniu direktoriumi sudaryta, pažeidžiant Bendrovės Įstatus

³⁴ 2016 m. gruodžio 8 d. įsakymu Nr. V-139 (1.12)

³⁵ 2015 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. V-159 (1.12)

³⁶ 2017 m. sausio 2 d. Pareigybių vertinimo ir priskyrimo lygiams, internetinės atlygio duomenų valdymo bazės ir atlygio Lietuvos rinkos tyrimo rezultatų, jų analizės bei atlygio rinkos prognozės paslaugų pirkimo-pardavimo sutartis Nr. 48-D2017/1

³⁷ 2014 m. gegužės 16 d. Kolektyvinė sutartis

³⁸ 2014 m. gegužės 30 d. įsakymas Nr. P/D-90 „Dėl UAB „Vilniaus viešasis transportas“ darbo užmokesčio nuostatų tvirtinimo“

Vadovaujantis Bendrovės įstatų 66.8, 68 bei 79 punktais Bendrovės vadovą renka, atšaukia, atleidžia, nustato jo darbo užmokestį ir kitas darbo sutarties sąlygas, tvirtina pareiginius nuostatus, skatina ir skiria nuobaudas Bendrovės Valdyba. Įstatuose taip pat numatyta, kad darbo sutartį su bendrovės vadovu pasirašo Valdybos pirmininkas ar kitas Valdybos įgaliotas asmuo.

Audito metu nustatyta, kad Bendrovės Valdyba 2016 m. balandžio 14 d. posėdyje³⁹ į Bendrovės generalinio direktoriaus pareigas atrinko G.M., tuo metu buvusį ir Bendrovės Valdybos nariu. Svarstant Bendrovės vadovo skyrimo klausimą, G.M. nebalsavo. Valdyba posėdžio metu pasisakė dėl generalinio direktoriaus darbo pradžios datos, mėnesinio darbo užmokesčio ir įgaliojimų pasirašyti darbo sutartį suteikimo Valdybos pirmininkui. Atrinktasis Bendrovės generalinis direktorius ir Valdybos pirmininkas 2016 m. gegužės 2 d. pasirašė darbo sutartį⁴⁰. Pažymėtina, kad nors Bendrovės Valdyba ir įgaliojo Valdybos pirmininką pasirašyti sutartį su generaliniu direktoriumi, tačiau nesuteikė jam įgaliojimo derinti atskiras sutarties sąlygas.

Atkreipiame dėmesį, kad darbo sutartyje, pasirašytoje su generaliniu direktoriumi, be kitų standartinių sąlygų numatyta, kad:

- Bendrovės vidaus teisės aktų (vadovo įsakymų, kolektyvinės sutarties ir kt.) nuostatos, didinančios darbuotojo darbo užmokestį, laikomos šios darbo sutarties sąlygomis. Pastebėtina, kad tiek Bendrovės įstatuose, tiek ir akcinių bendrovių įstatyme numatyta, kad tik valdyba nustato vadovo darbo užmokestį ir kitas darbo sutarties sąlygas. Kitų Bendrovės vadovo atlyginimo didinimo ar darbo sutarties sąlygų keitimo procedūrų teisės aktai nenumato;

- Bendrovės generaliniam direktoriui suteikiamas tarnybinis automobilis, padengiant kuro ir visas su jo naudojimu, eksploatavimu susijusias išlaidas arba darbuotojo pasirinkimu numatyta galimybė sudaryti su juo automobilio nuomos (subnuomos) sutartį, pagal kurią jam būtų mokama 400 Eur nuomos mokesčio ir apmokėtos ar kompensuotos visos automobilio naudojimo ir eksploatavimo išlaidos ir išlaidos už sunaudotą kurą, bet ne daugiau kaip 200 l/mėn. Neatsižvelgiant į sutartyje numatytas galimybes, generalinis direktorius su Bendrove sudarė transporto priemonės panaudos sutartį. Pagal šią panaudos sutartį Bendrovė įsipareigojo atlikti automobilio remontą, aptarnavimą, periodinę techninę priežiūrą bei apdrausti privalomuoju ir KASKO draudimu;

- nutraukus darbo sutartį ar jai pasibaigus kitais įstatymuose numatytais pagrindais, išskyrus atvejį, kai darbdavys nutraukia šią sutartį dėl darbuotojo kaltės, darbdavys įsipareigoja sumokėti darbuotojui 6 darbuotojo vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių dydžio iškeitinę kompensaciją. Ši nuostata Bendrovės Valdybos nebuvo aptarta, o kadangi ši nuostata yra ekonominio pobūdžio, tai Bendrovei, esant šiame sutarties punkte numatytais aplinkybėmis, užkraunama papildoma finansinė našta.

Pažymėtina, kad Bendrovėje nėra patvirtintos tvarkos, kuri reglamentuotų Bendrovės generalinio direktoriaus darbo užmokesčio nustatymo principus⁴¹. Pagal darbo sutartį, sudarytą su Bendrovės generaliniu direktoriumi G.M., jam buvo nustatytas 5500 Eur iki mokesčių darbo užmokestis, atleidus šį asmenį iš pareigų ir paskyrus naują Bendrovės generalinį direktorių, jam numatytas darbo užmokestis siekė 4 900 Eur. Šiuo atveju neaišku, kokiais kriterijais vadovaujantis, buvo sprendžiama dėl darbo užmokesčio dydžio tos pačios kategorijos pareigybei, nustatymo.

Svarbu pažymėti ir tai, kad Bendrovės Valdyba įgaliojo Valdybos pirmininką supažindinti generalinį direktorių su pareiginiais nuostatais. Juose esančios žymos patvirtina

³⁹ 2016 m. balandžio 14 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 5

⁴⁰ 2016 m. gegužės 2 d. darbo sutartis Nr. 26-766

⁴¹ Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba ankstesnių auditų metu yra rekomendavusi akcininkui spręsti dėl Savivaldybės valdomų bendrovių vadovų darbo užmokesčio nustatymo tvarkos.

faktą, kad generalinis direktorius su pareiginiiais nuostatais pasirašytinai susipažino tik 2016 m. rugsėjo 9 dieną, t. y. praėjus daugiau nei 3 mėnesiam nuo realios darbo pradžios.

Išvada. Bendrovės Valdybos pirmininkas viršijo jam suteiktus įgaliojimus ir nesivadovavo Bendrovės įstatų nuostatomis, nes pasirašydamas darbo sutartį su generaliniu direktoriumi į sutarties sąlygas įtraukė papildomas, Bendrovei ekonominiu požiūriu nenaudingas nuostatas, kurios nebuvo svarstytos ir tvirtintos Bendrovės Valdybos. Generalinis direktorius su jam priskiriamų funkcijų vykdymu pasirašytinai supažindintas tik praėjus 3 mėnesiams nuo jo darbo pradžios.

3.2. Ydingas generalinio direktoriaus skyrimo procesas

Audito metu nustatyta, kad naujo generalinio direktoriaus skyrimo klausimas buvo pradėtas svarstyti 2016 m. vasario 28 d. pirmame naujai sudarytos Bendrovės Valdybos posėdyje. Tuo metu būdamas Valdybos nariu G.M. ne tik dalyvavo, bet ir balsavo visuose Valdybos posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi klausimai susiję su Bendrovės generalinio direktoriaus paskyrimu, pavyzdžiui, svarstant klausimus dėl generalinio direktoriaus atrankos modelio, reikalavimų kandidatams ir pan. Pažymėtina ir tai, kad būdamas Valdybos nariu G.M. betarpiškai dalyvavo tiek rengiant sąlygas atrankoms, tiek ir pačiose atrankose renkant kandidatus iš Bendrovės vidaus darbuotojų, Valdybos narių pasiūlytų kandidatūrų ir viešo konkurso būdu. Šių posėdžių metu G.M. galėjo susipažinti su visų kandidatų asmeniniais duomenimis ir pateiktais gyvenimo aprašymais, kas jam galėjo suteikti pranašumą kandidatuojuant į minėtas pareigas.

Toks procesas, kai Valdybos narys ir būsimas Bendrovės generalinis direktorius, dalyvauja rengiant atrankos modelį, konkurso sąlygas, priima svarbius sprendimus atrenkant kandidatus ir paskutiniame etape kandidatuojuant į šias pareigas galėjo būti šališkas ir laikytinas ydingu.

3.3. Investicinio komiteto veikla dubliavo Bendrovės Pirkimų skyriaus funkcijas

Pasikeitus Savivaldybės tarybos kontroliuojamų organizacijų viešųjų pirkimų vykdymo tvarkai⁴², Bendrovėje nuspręsta įsteigti Investicinį komitetą (toliau - Komitetas). Bendrovės generalinis direktorius 2016 m. spalio 10 d. sudarė Komitetą⁴³ bei patvirtino jo nuostatus. Komitetas sudarytas siekiant užtikrinti Bendrovės veiklos tikslus, riziką ribojančių investicinių sprendimų dėl Bendrovės turto valdymo priėmimo ir šių sprendimų vykdymo tinkamą priežiūrą. Pagrindinės Komiteto funkcijos - svarstyti ir priimti pateiktus investicinius pasiūlymus, įvertinti jų įtaką Bendrovės turtui, jo likvidumui bei rizikos ir grąžos pobūdžiui, prižiūrėti priimtų sprendimų įgyvendinimą bei nuolat stebėti priimtų sprendimų efektyvumą ir veiksmingumą.

Patikrinus Komiteto protokolus, nustatyta, kad juose daugiausiai buvo nagrinėjami viešųjų pirkimų plane numatyti pirkimai. Pavyzdžiui, Komiteto posėdžiuose svarstyti klausimai dėl įvairios paskirties klijų pirkimo⁴⁴, atsarginių dalių starterių ir generatorių remontui pirkimo⁴⁵, įvairių tepimo medžiagų ir alyvų pirkimo⁴⁶. Iš protokole pateiktų duomenų darome išvadą, kad Komiteto nariai dažniausiai būdavo supažindinami su planuojamu pirkimu, jo sąlygomis, bet ne investiciniu projektu. Taip pat pažymėtina, kad Bendrovėje ir Savivaldybėje 2016-2017 metais buvo svarstomas klausimas dėl 150 naujų autobusų įsigijimo, tačiau šis klausimas Komitete svarstomas nebuvo, nors savo esme tai būtų ir buvo investicinis klausimas, priskirtinas Komiteto veiklai.

⁴² Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2016-07-20 sprendimas Nr. 1-565 „Dėl tarybos 2015-06-17 sprendimo Nr. 1-73 „Dėl įsigijimų organizavimo Vilniaus miesto savivaldybėje taisyklių tvirtinimo“ pakeitimo“

⁴³ 2016 m. spalio 10 d. įsakymas Nr. V-123(1.12)

⁴⁴ 2017 m. gegužės 16 d. Investicinio komiteto posėdžio protokolas Nr. IK-27(1.60)

⁴⁵ 2017 m. balandžio 21 d. Investicinio komiteto posėdžio protokolas Nr. IK-22(1.60)

⁴⁶ 2017 m. sausio 17 d. Investicinio komiteto posėdžio protokolas Nr. IK-5(1.60)

Viena iš Komiteto funkcijų yra prižiūrėti priimtų sprendimų įgyvendinimą bei nuolat stebėti priimtų sprendimų efektyvumą ir veiksmingumą, tačiau audito metu negavome įrodymų, kad Komitetas šią funkciją atliko.

Mūsų nuomone Komitetas neįgyvendino jam numatytų tikslų, atliko funkcijas, kurios nenumatytos šio komiteto nuostatuose ir dubliuoja kitų Bendrovės padalinių veiklą. Pažymėtina ir tai, kad Komiteto posėdžiai vykdavo Bendrovės darbo metu ir į šio komiteto posėdžius pagal poreikį buvo kviečiami atskiri Bendrovės darbuotojai, kurie užuot atlikę savo tiesiogines funkcijas, turėdavo dalyvauti Komiteto posėdžiuose. Akivaizdu, kad Bendrovėje buvo nekokybiškai ir neekonomiškai naudojami darbo resursai.

Pateikdama atsiliepimą į audito ataskaitos projektą⁴⁷, Bendrovė pažymėjo, kad ateityje svarstys tik tuos investicinius pasiūlymus, kurie reikalauja papildomos analizės ir ekonominio pagrindimo bei tikslins Komiteto nuostatus.

Išvada. Komiteto veikla buvo neefektyvi, nepasiekti tikslai dėl kurių jis buvo įsteigtas, neatliktos jam pavestos funkcijos, o audituojamu laikotarpiu svarstyti klausimai dubliavo kitų Bendrovės padalinių veiklą.

3.4. Vidaus kontrolė Bendrovėje buvo nepakankama

Bendrovėje dokumentų pasirašymas ir tvirtinimas bei vizavimas yra reglamentuotas generalinio direktoriaus išleistais įsakymais⁴⁸. Tiek dokumentų pasirašymo ir tvirtinimo, tiek ir dokumentų vizavimo tvarkos yra patvirtintos dar 2014 metais. 2016-2017 metais Bendrovėje vyko struktūriniai pertvarkymai, tačiau dokumentų pasirašymo ir tvirtinimo bei dokumentų vizavimo tvarkos nebuvo pakeistos, pritaikant jas prie pasikeitusios Bendrovės struktūros ir etatų sąrašų.

Audito metu nustatėme, kad Bendrovėje ne visais atvejais buvo laikomasi galiojančios dokumentų vizavimo tvarkos. Pavyzdžiui: 1) minėtoje tvarkoje reglamentuota, kad gaunamas sąskaitas-faktūras vizuoja sąskaitą priėmęs darbuotojas, paslaugas užsakęs darbuotojas, sutartį kuriojančio padalinio darbuotojas, sutartį kuriojančio padalinio vadovas ar jo pavaduotojas bei sutarties koordinatorių kuriojantis direktorius. Audito metu nustatyta, kad nei vienos PVM sąskaitos-faktūros už suteiktas teises paslaugas⁴⁹ nėra vizavęs paslaugas užsakyti paskirtas darbuotojas bei sutartį kuriojančio padalinio darbuotojas ir vadovas. Visas pateiktas PVM sąskaitas-faktūras vizavo Bendrovės generalinis direktorius G.M., taip pat dalis PVM sąskaitų-faktūrų buvo vizuota Bendrovės vyriausiojo finansininko; 2) Bendrovė netinkamai vizavo PVM sąskaitų-faktūrą ir darbų perdavimą-priėmimą pagal galimybių studijos parengimo sutartį⁵⁰. Nustatyta, kad už atliktas paslaugas pagal minėtą sutartį buvo pateikta PVM sąskaita-faktūra⁵¹, kuri vizuota tik Bendrovės finansų direktoriaus, tai neatitinka vizavimo tvarkos reikalavimų; 3) Suteiktų paslaugų perdavimo-priėmimo aktas⁵² neturi jokių vizų ir yra pasirašytas tik Bendrovės generalinio direktoriaus, nors patvirtintoje vizavimo tvarkoje numatyta, kad perdavimo-priėmimo aktai turi būti vizuoti įgalioto priimti prekes, paslaugas ar

⁴⁷ UAB „Vilniaus viešasis transportas 2018-04-12 raštas Nr. S11-204(1.29) „Dėl 2018-04-03 audito ataskaitos „Dėl UAB „Vilniaus viešasis transportas“ audito projekto“

⁴⁸ 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymas dėl dokumentų pasirašymo ir tvirtinimo Nr. V-137(1.12); 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymas dėl UAB „Vilniaus viešasis transportas“ dokumentų vizavimo tvarkos Nr. V-136 (1.12)

⁴⁹ 2016 m. liepos 22 d. PVM s/f serija DK Nr. 007; 2016 m. rugpjūčio 16 d. PVM s/f serija DK Nr. 013; 2016 m. rugpjūčio 30 d. PVM s/f serija DK Nr. 015; 2016 m. spalio 3 d. PVM s/f serija DK Nr. 025; 2016 m. lapkričio 24 d. PVM s/f serija DK Nr. 040; 2016 m. gruodžio 21 d. PVM s/f serija DK Nr. 046; 2017 m. sausio 10 d. PVM s/f serija DK Nr. 052; 2017 m. vasario 7 d. PVM s/f serija DK Nr. 059; 2017 m. vasario 15 d. PVM s/f serija DK Nr. 061; 2017 m. vasario 22 d. PVM s/f serija DK Nr. 064; 2017 m. kovo 17 d. PVM s/f serija DK Nr. 073; 2017 m. kovo 17 d. PVM s/f serija DK Nr. 100

⁵⁰ 2017 vasario 2 d. Esamos suspaustų dujų degalinės Verkių g. 52, Vilniuje išplėtimo ir naujos suspaustų dujų degalinės Justiniškių g. 14, Vilniuje įrengimo bei esamuose dirbtuvių pastatuose (Verkių g. 52 ir Justiniškių g. 14) dujinių autobusų aptarnavimui skirtų patalpų įrengimo galimybių studijos parengimo paslaugų pirkimo-pardavimo sutartis Nr. 48-D.2017/46/17-024

⁵¹ 2017 m. vasario 10 d. PVM sąskaita-faktūra serija SWV Nr. 0000434

⁵² 2017 m. vasario 10 d. Suteiktų paslaugų perdavimo-priėmimo aktas Nr. 1/1702413201

darbus darbuotojo, jo tiesioginio vadovo ir sutartį kuruojančio padalinio vadovo. Audito metu nustatėme, kad Bendrovė nebuvo įgaliojusi darbuotojo priimti šias paslaugas, taip pat nebuvo numatytas sutartį kuruojantis Bendrovės padalinys.

Išvada. Bendrovėje nebuvo užtikrinama vidaus kontrolė, nes kai kuriais atvejais nebuvo laikomasi galiojančios dokumentų vizavimo tvarkos, dalis dokumentų buvo vizuoti netinkamai arba iš viso nevizuoti, dokumentų pasirašymo ir tvirtinimo bei dokumentų vizavimo tvarkos neatitinka dabartinės Bendrovės struktūros ir etatų sąrašo ir yra keistinos.

3.5. Bendrovėje pradėti struktūriniai pertvarkymai vyko nepakankamai skaidriai bei neįvertinus jų ekonominės naudos

Audituojamoju laikotarpiu Bendrovė, siekdama optimizuoti veiklos procesus ir darbo organizavimą, numatė pradėti valdymo struktūros tobulinimo procesą. Siekta mažinant darbuotojų skaičių, keisti darbo organizavimą atskiruose struktūriniuose padaliniuose, efektyvinti darbą. Bendrovės pateiktais duomenimis, iki struktūrinių pertvarkymų pradžios, 2016 m. liepos 1 d. Bendrovėje dirbo – 2246 darbuotojai, 2016 m. gruodžio 31 d. - 2100 darbuotojų, 2017 m. rugsėjo 30 d. – 2047 darbuotojai.

Bendrovės vadovo pristatytai naujai organizacinei struktūrai Bendrovės Valdyba pritarė⁵³, Bendrovės vadovas buvo įpareigotas teisės aktų nustatyta tvarka atlikti struktūrinius pakeitimus ir teikti Valdybai tvirtinti pareigybių sąrašą.

2016 m. rugsėjo 8 d.⁵⁴ Valdybos posėdyje nuspręsta papildyti organizacinę struktūrą, taip pat tame pačiame posėdyje Bendrovės generalinis direktorius pateikė svarstyti ir tvirtinti pareigybes, į kurias planavo skelbti vidines ir išorines atrankas. Pažymėtina, kad Bendrovės generalinio direktoriaus siūlymas skelbti vidines ir išorines atrankas į pasiūlytas pareigybes apibrėžė tik atrankos vykdymo pobūdį, bet nenurodė, kokiais kriterijais vadovaujantis, buvo pasirinktas vidinės ar išorinės atrankos būdas, taip pat kodėl jis pasirinktas būtent toms, o ne kitoms pareigybėms. Pavyzdžiui, Ūkio infrastruktūros departamento vadovo pareigoms užimti numatyta išorinė atranka, Verkių, Antakalnio ir Viršuliškių transporto departamentų vadovų pareigoms užimti – vidinė atranka, o Remonto departamento vadovas paskirtas be atrankos, taip pat atskirų Bendrovės skyrių vadovų pareigoms numatytos skirtingos atrankos – išorinė (Klientų aptarnavimo ir kokybės skyrius) ir vidinė (Pirkimų bei Juridinis skyriai).

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, negalime patvirtinti, kad Bendrovės generalinio direktoriaus pasiūlyti ir Valdybos patvirtinti atrankų modeliai, buvo pasirinkti skaidriai.

3.5.1. Darbuotojų atrankos vyko, nesivadovaujant jų organizavimą reglamentuojančiomis taisyklėmis

Atrankų į laisvas pareigybes vykdymą reglamentavo Bendrovės generalinio direktoriaus įsakymu⁵⁵ patvirtintos atrankų organizavimo taisyklės (toliau – Taisyklės), tuo pačiu įsakymu buvo sudaryta atrankų komisija, susidedanti iš komisijos pirmininko (kuriuo paskyrė save) ir 4 narių. Įsakyme buvo numatyta, kad vykdant atrankas, privalo dalyvauti ne mažiau kaip 3 komisijos nariai. Komisijos pirmininkas ir komisijos nariai kiekvienas atskirai vertina atrankoje dalyvaujančius pretendentes nuo 1 iki 10 balų, pretendento surinkti balai apskaičiuojami sudedant visų komisijos narių pretendentui paskirtus balus. Pretendento surinkta balų suma įrašoma į Komisijos posėdžio protokolą⁵⁶.

⁵³ 2016 m. liepos 14 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 10

⁵⁴ 2016 m. rugsėjo 8 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 12

⁵⁵ 2016 m. rugsėjo 16 d. įsakymas Nr. V-114 „Dėl atrankų pareigoms, į kurias darbuotojai priimami atrankos/konkurso būdu, UAB „Vilniaus viešasis transportas“ organizavimo“

⁵⁶ Atrankų organizavimo taisyklių 1 priedas

Audito metu atlikus vykdytų atrankos komisijos posėdžių protokolų analizę, nustatyta, kad dalies atrankos protokolų įforminimas neatitinka generalinio direktoriaus įsakymu nustatytų atrankų organizavimo taisyklių reikalavimų:

- dalis auditui pateiktų atrankos protokolų⁵⁷ nepasirašyti visų atrankoje dalyvavusių komisijos narių;

- 2016 m. spalio 17 d. protokole⁵⁸ nepateikiami pretendentų vertinimo balai, nors nurodoma, kad kiekvienas komisijos narys vertino kiekvieno pretendento technines žinias ir darbo patirtį, gebėjimus ir įgūdžius. Pažymėtina, kad vienas pretendentas pripažintas „neatitinkantis šiai pareigybei keliamų reikalavimų bei tikslų“, bet protokole nenurodyti kriterijai, kuriais buvo pagrįsta tokia išvada;

Išvada. Atrankų į laisvas darbuotojų pareigybes organizavimas, atrankos rezultatų įforminimas, atliekant struktūros pertvarkymus, nustatytais atvejais neatitiko Bendrovės generalinio direktoriaus įsakymu patvirtintų Atrankų organizavimo taisyklių nuostatų.

3.5.2. Naujų darbuotojų priėmimas į pareigas ne visuomet buvo ekonomiškai naudingas Bendrovei

1) Dar nepradėjus struktūrinių pertvarkymų, 2016 m. balandžio mėnesį Bendrovės Valdyba pritarė⁵⁹ Valdybos pirmininko siūlymui dėl Komunikacijos vadovės etato įsteigimo, nustatant šiai pareigybei 1 843 Eur mėnesinį darbo užmokestį. (Iš Valdybos posėdžio protokole nurodytos pareigybės įvardijimo formuluotės galima spręsti, kad minėta pareigybė buvo numatyta konkrečiam asmeniui). Nuo 2016 m. balandžio 18 d., Komunikacijos vadovės pareigose (be konkurso) pradėjo dirbti R.N.⁶⁰ 2016 m. lapkričio 2 d. Komunikacijos vadovė R.N. buvo perkelta į Reklamos ir rinkodaros skyrių, padidinant jai darbo užmokestį iki 2 100 Eur⁶¹. Svarbu pažymėti, kad tuo metu Bendrovės struktūroje buvusiam Reklamos ir rinkodaros skyriui, vadovavo S.M., su nustatytu 1 362 Eur darbo užmokesčiu. Abiejų vadovų - Komunikacijos vadovo ir Reklamos ir rinkodaros skyriaus vadovo vykdomos funkcijos⁶² iš esmės nesiskyrė. Nustatyta, kad Bendrovė šių darbuotojų darbo užmokesčiui nuo 2016 m. balandžio mėn. iki 2016 m. pabaigos priskaičiavo - 16 163,19 Eur (Komunikacijos vadovui) ir 10 742,77 Eur (Reklamos ir rinkodaros skyriaus vadovui). Atsižvelgiant į tai, kad abi minėtos vadovės iš esmės vykdė panašias funkcijas, šių darbuotojų darbo užmokesčiui sumokėtas lėšas vertiname kaip neefektyviai panaudotas.

Nagrinėjant šį atvejį paminėtina ir tai, kad Bendrovės Reklamos ir rinkodaros skyriaus vadovė 2017 m. sausio 12 d. buvo atleista iš darbo⁶³ pagal LR darbo kodekso 129 straipsnio 2 dalį (darbdavio iniciatyva, kai nėra darbuotojo kaltės), atleidimo dieną jai išmokant 4 mėn. vidutinio darbo užmokesčio dydžio išėtinę išmoką, kompensaciją už 37 kalendorines dienas nepanaudotų kasmetinių atostogų, iš viso priskaičiuota suma sudarė 7 890,47 Eur. Darbuotoja atleidimą iš darbo apskundė teismui, kuris ieškovės atleidimą iš darbo pripažino neteisėtu ir iš Bendrovės ieškovės naudai nuspręsta priteisti 5 466,40 Eur vidutinio darbo užmokesčio už priverstinę pravaikštą už laikotarpį nuo 2017 m. sausio 12 d. iki teismo sprendimo priėmimo (2017 m. gegužės 10 d.), o nuo teismo sprendimo priėmimo dienos iki jo įsiteisėjimo – po 68,33 Eur vienos dienos vidutinio darbo užmokesčio už kiekvieną darbo dieną. Taip pat

⁵⁷ 2016 m. rugsėjo 20 d. protokolas Nr. AK-2/2016; 2016 m. rugsėjo 20 d. protokolas Nr. AK-3/2016; 2016 m. rugsėjo 29 d. protokolas Nr. AK-4/2016; 2016 m. spalio 17 d. protokolas Nr. AK-7/2016

⁵⁸ 2016 m. spalio 17 d. protokolas Nr. AK-7/2016

⁵⁹ 2016-04-14 Valdybos posėdžio protokolas Nr. 5

⁶⁰ 2016 m. balandžio 18 d. įsakymas Nr. P-156 „Dėl R.N. priėmimo į darbą“

⁶¹ 2016 m. lapkričio 2 d. įsakymas Nr. P-533 „Dėl darbuotojų darbo sutarčių sąlygų pakeitimo“

⁶² 2014 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. V-77 patvirtinti Uždarnosios akcinės bendrovės „Vilniaus viešasis transportas“ Reklamos ir rinkodaros skyriaus viršininko pareiginiai nuostatai“; 2016 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. V-56 patvirtinti Uždarnosios akcinės bendrovės „Vilniaus viešasis transportas“ Komunikacijos vadovo pareiginiai nuostatai

⁶³ 2017 m. sausio 12 d. įsakymas Nr. P-25 „Dėl darbuotojos S.M. darbo sutarties nutraukimo“

ieškovės naudai iš Bendrovės priteista 1 400 Eur bylinėjimosi išlaidų ir 164 Eur bylinėjimosi išlaidų į Valstybės biudžetą.

Mūsų nuomone, šiuo atveju struktūriniai pakeitimai buvo atlikti skubotai, neįsigilinus į esamą struktūrą, atitinkamai neįvertinus jų reikalingumo, taip pat nesivadovaujant teisės aktų reikalavimais, kas Bendrovei sąlygojo neigiamas finansines pasekmes.

2) Bendrovės Valdyba 2016 m. gegužės 19 d.⁶⁴, pritarė generalinio direktoriaus siūlymui įsteigti Finansų tarnybos vadovo etatą. 2016 m. birželio 14 d. Valdyba pritarė⁶⁵ generalinio direktoriaus (be konkurso) pasiūlytai kandidatūrai ir siūlomam 3 900 Eur darbo užmokesčiui.

Pažymėtina, kad Valdybai pristatant minėtos pareigybės įsteigimo poreikį, buvo akcentuojamas finansų planavimo ir kontrolės sustiprinimas. Finansų tarnybos direktoriaus pareiginių nuostatų⁶⁶ 10.2 punkte numatyta pareiga organizuoti bendrovės biudžeto vykdymo ir finansinės atskaitomybės rengimą ir vykdymo kontrolę, pasirašyti ataskaitas ir jų rinkinius. Audito metu susipažinus su Bendrovės metinių Finansinių ataskaitų rinkiniu 2016 m. gruodžio 31 d., ketvirtiniais ir metiniais 2017 metų finansinių ataskaitų rinkiniais, nustatėme, kad jie pasirašyti generalinio direktoriaus ir Finansų tarnybos Apskaitos skyriaus vyriausiojo buhalterio. Audito metu nepavyko gauti patvirtinimo, kad Finansų tarnybos direktorius atlieka finansų kontrolę ar vykdo skyrių darbo koordinavimą, nes visi pagrindiniai finansiniai dokumentai rengti ir pasirašyti Bendrovės vyriausiojo buhalterio.

3) 2016 m. birželio 6 d. Bendrovės Valdyba pritarė⁶⁷ generalinio direktoriaus siūlomai K. D. kandidatūrai į Technikos tarnybos direktoriaus pareigas (be konkurso) ir pasiūlytam 2 800 Eur darbo užmokesčiui.

Svarbu pažymėti, kad kandidatūra į Technikos tarnybos direktoriaus pareigas Valdybai pasiūlyta tada, kai ši pareigybė dar buvo užimta. 2016 m. birželio 6 d. Technikos tarnybos direktoriaus pareigose su mažesniu darbo užmokesčiu, nei Valdyba nustatė naujajam Technikos tarnybos direktoriui, dirbo J.G., kuriam nuo 2016 m. birželio 7 d. pasiūlyta eiti žemesnes, Techninio skyriaus, vadovo pareigas. Minėtas darbuotojas Technikos skyriaus vadovo pareigose dirbo iki 2017 m. kovo 17 d., kai vadovaujantis generalinio direktoriaus įsakymu⁶⁸ buvo atleistas šalių susitarimu. Atleidimo dieną darbuotojui J.G. buvo išmokėta aštuonių mėnesių jo vidutinio darbo užmokesčio dydžio 17 144,83 Eur išeitinė išmoka ir 6 456,24 Eur kompensacija už 90 kalendorinių dienų nepanaudotų atostogų. 2017 m. kovo 21 d. generalinio direktoriaus įsakymu⁶⁹, Techninio skyriaus vadovu be konkurso paskirtas R.V. Pažymėtina, kad po generalinio direktoriaus G.M. atšaukimo iš pareigų, buvęs Techninio skyriaus vadovas – J.G. nuo 2017 m. liepos 3 d. vėl priimtas dirbti Techninio skyriaus vadovo pareigose. Tokie Bendrovės vykdyti Technikos tarnybos valdymo organizaciniai pakeitimai ne tik kad neteikė Bendrovei jokios ekonominės naudos, bet ir sąlygojo finansinius nuostolius atleidžiant Techninio skyriaus vadovą, kuris vėliau vėl buvo priimtas į darbą.

LR akcinių bendrovių įstatymo 19 straipsnio 8 dalyje numatyta, kad Bendrovės valdymo organai privalo veikti bendrovės ir jos akcininkų naudai, laikytis įstatymų bei kitų teisės aktų ir vadovautis bendrovės įstatais. Analogiška nuostata įtvirtinta ir struktūrinių pertvarkymų metu galiojusių Bendrovės įstatų⁷⁰ 33 p., kuriame numatyta, kad Bendrovės organai privalo veikti tik Bendrovės ir jos akcininkų naudai. Tame pačiame įstatų punkte taip pat numatyta, kad Bendrovės organai neturi teisės priimti sprendimų ar atlikti kitų veiksmų,

⁶⁴ 2016 m. gegužės 19 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 7

⁶⁵ 2016 m. birželio 14 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 9

⁶⁶ 2016 m. birželio 21 d. įsakymas Nr. V-86 (1.12)

⁶⁷ 2016 m. birželio 6 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 8

⁶⁸ 2017 m. kovo 16 d. įsakymas Nr. P-125 “Dėl J.G. darbo sutarties nutraukimo”

⁶⁹ 2017 m. kovo 21 d. įsakymas Nr. P-132 “Dėl darbuotojo R.V. priėmimo į darbą”

⁷⁰ Patvirtintų Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2014 m. kovo 5 d. sprendimu (2014 m. gegužės 13 d. įregistruotų Juridinių asmenų registre)

kurie pažeidžia šiuos įstatus ar yra priešingi įstatuose nurodytiems Bendrovės veiklos tikslams, akivaizdžiai viršija normalią gamybinę ūkinę riziką, yra akivaizdžiai nuostolingi ar akivaizdžiai ekonomiškai nenaudingi. Taip pat Bendrovės įstatų 83 p. atskirai reglamentuoja Bendrovės vadovo pareigą Bendrovės ir jos akcininkų atžvilgiu veikti sąžiningai ir protingai, būti lojaliam Bendrovei bei laikytis konfidencialumo.

Iš aukščiau tekste paminėtų pavyzdžių akivaizdu, kad ne visi atlikti struktūriniai pakeitimai vyko skaidriai ir Bendrovei buvo ekonomiškai naudingi.

Išvada. Bendrovės valdymo organai ne visais atvejais veikė Bendrovės ir jos akcininko naudai, nes atlikdami kai kuriuos struktūrinius – organizacinius pertvarkymus, priėmė Bendrovei ekonomiškai nenaudingus sprendimus.

Dėl neinformatyvių Bendrovės Valdybos posėdžių protokolų

Audito metu susipažinus su Valdybos posėdžių protokolais pastebėjome, kad dalyje pateiktų protokolų trūksta lapų⁷¹, protokolai nepakankamai išsamūs (nei protokoluose, nei kituose lydinčiuose dokumentuose informacija nedetalizuojama)⁷², taip pat ne prie visų protokolų pridedama svarstytų klausimų dokumentacija⁷³. Pažymime, kad Valdybos 2017 m. gegužės 9 d. posėdyje⁷⁴ Bendrovės generalinis direktorius teikė svarstymui premijų skyrimo administracijos darbuotojams klausimą (už pasiektus 2016 metų tikslus). Nors protokole nurodyta, kad Valdybai buvo pateiktas sąrašas asmenų, kuriems siūlyta skirti nurodyto dydžio premijas, prie protokolo ši informacija neprisidėjo.

Atkreipiame dėmesį, kad didžiojoje dalyje Bendrovės protokolų vartojama frazė „vyksta valdybos narių diskusijos“, tačiau nepateikiama detalesnė informacija apie diskusijas, nei kas pasisakė, nei ką pasakė, nei kas siūloma, ar kokie klausimai kyla.

Kadangi valdybos posėdžių protokolai yra svarbus informacijos šaltinis akcininkams, kontroliuojančioms institucijoms ir kitoms suinteresuotoms šalims, tai juose pateikiama informacija turėtų būti išsami ir suprantama, iš protokolų turėtų būti aišku kokios diskusijos vyko, kokie pasiūlymai buvo pateikti, jei buvo diskutuojama, tai kokie buvo sprendimo priėmimo motyvai, prie protokolų taip pat turėtų būti pridedami visi dokumentai, kurie buvo nagrinėti posėdžio metu.

Svarbu pažymėti, kad pasikeitus Bendrovės valdybos sudėčiai, 2018 metais vykusią Valdybos posėdžių protokoluose pateikiama informacija tapo išsami ir aiški.

Išvada. Audituojamojo laikotarpio Bendrovės Valdybos posėdžių protokolai nėra pakankamai informatyvūs, aiškūs ir suprantami. Juose išdėstyta informacija nesuteikia akcininkams, patikrinimus atliekančioms institucijoms ir kitoms suinteresuotoms šalims visos reikiamos informacijos.

3.6. Dėl vieno iš Bendrovės Valdybos narių galimo interesų konflikto

Audito metu nustatėme, kad vienas iš Bendrovės Valdybos narių - L.V.K. dar būdamas Valdybos nariu, 2017 metų birželio mėnesį pradėjo eiti generalinio direktoriaus pareigas UAB „Viada LT“. Minėtas Valdybos narys Bendrovės Valdyboje dirbo iki 2017 m. spalio 9 d. Tuo metu Bendrovėje buvo vykdomi keli viešieji pirkimai, kurių laimėtoju (arba vienu iš laimėtojų, kai buvo teikiamas pasiūlymas tiekėjų grupėje) buvo ir Valdybos nario vadovaujama bendrovė

⁷¹ 2017 m. kovo 16 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 3

⁷² 2016 m. kovo 3 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 3; 2016 m. kovo 29 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 4; 2017 m. balandžio 4 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 4; 2017 m. gegužės 9 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 6; 2017 m. liepos 17 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. VP-10

⁷³ 2016 m. kovo 3 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 3; 2016 m. lapkričio 10 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 13; 2017 m. kovo 16 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 3; 2017 m. balandžio 4 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 4; 2017 m. gegužės 9 d. Valdybos posėdžio protokolas Nr. 6

⁷⁴ 2017 m. gegužės 9 d. posėdžio protokolas Nr. 6

UAB „Viada LT“. 2017 m. liepos 18 d.⁷⁵ ir 2017 m. spalio 24 d.⁷⁶ buvo pasirašytos kuro tiekėjo degalinėse pardavimo sutartys, kurių laimėtoju arba vienu iš laimėtoju nustatyta UAB „Viada LT“. Ir nors nurodyti viešieji pirkimai inicijuoti dar minėtam Valdybos nariui neinant UAB „Viada LT“ vadovo pareigų, tačiau abiem atvejais pasiūlymai buvo pateikti L.V.K. jau pradėjus eiti UAB „Viada LT“ vadovo pareigas, atitinkamai 2017 m. liepos 12 d.⁷⁷ ir 2017 m. birželio 27 d.⁷⁸. Pažymėtina ir tai, kad tais pačiais 2017 metais, minėtam Valdybos nariui jau einant UAB „Viada LT“ vadovo pareigas, bet dar neatsistatydinus iš Bendrovės Valdybos narių, Bendrovėje buvo inicijuotas⁷⁹, vykdomas ir įvykdytas dar vienas viešasis dyzelinių degalų pirkimas, kurio laimėtoju, kaip vėliau paaiškėjo, tapo ta pati UAB „Viada LT“⁸⁰.

Bendrovės Valdybos darbo reglamento⁸¹ 6 punkte numatyta, kad kiekvienas kandidatas į valdybos narius privalo informuoti stebėtojų tarybą, kur ir kokias pareigas jis turi. Tame pačiame reglamento punkte taip pat numatyta, kad Valdybos narys, kadencijos metu užėmęs kokias nors naujas pareigas arba išrinktas į kitos bendrovės ar įmonės valdymo organus, privalo ne vėliau kaip per 3 dienas informuoti valdybą ir stebėtojų tarybą.

Audito metu negavome duomenų ir negalime patvirtinti, kad minėtas Valdybos narys laikėsi nurodyto reglamento nuostatų ir informavo Bendrovės Valdybą bei stebėtojų tarybą apie paskyrimą į generalinio direktoriaus pareigas UAB „Viada LT“.

Mūsų nuomone, vieno asmens dalyvavimas tiek perkančiosios organizacijos, tiek ir tiekėjo valdyme gali tiekėjui suteikti konkurencinį pranašumą, taip pat kyla rizika, kad vykdyt šiuos pirkimus galėjo būti supainioti viešieji ir privatieji interesai.

4. AR BENDROVĖS VEIKLOS RODIKLIAI GERĖJO?

Bendrovės Valdyba 2016 m. kovo 29 d. posėdyje (protokolo Nr. 4) nustatė 2016 metų veiklos tikslus, iš kurių - 3 finansiniai tikslai.

Siektini finansiniai tikslai / Faktiniai 2016 m. rezultatai, pristatyti 2017 m. sausio 26 d. Valdybos posėdyje:

- 1 km ridos savikaina (visos keleivių vežimo išlaidos) Eur/km – 1,44 / 1,42
- Veiklos sąnaudų efektyvumo rodiklis (veiklos sąnaudų dalis, tenkanti pardavimo pajamoms), proc. - ≤ 13,0 / 12,8
- EBITDA marža (pelnas prieš palūkanas mokesčius, nusidėvėjimą bei amortizaciją), proc. - ≥ 15,0 / 15,1 (7 201 722 Eur).

Bendrovė 2016 m. lapkričio 9 dieną 8 metams pasirašė Viešųjų paslaugų teikimo sutartį⁸², kuria įsipareigojo teikti viešąsias keleivių vežimo paslaugas Vilniaus mieste, aptarnaujant vietinio reguliaraus susisiekimo maršrutų trasas bendra metine 40 000 000 km rida, o Savivaldybė įsipareigojo pati arba per Įgaliotą įstaigą sumokėti atlygį, kompensuoti nuostolius, teikiant vežimo paslaugas, kompensuoti vežėjo (Bendrovės) negautas pajamas dėl lengvatinio keleivių vežimo.

Bendrovės pateiktais duomenimis, visos Bendrovės pajamos 2016 metais sudarė 48 298 374 Eur, lyginant su 2015 m. (50 340 570 Eur), jos sumažėjo 4,1 %.

2016 metais iš pagrindinės veiklos Bendrovė uždirbo 47 478 723 Eur pajamų, t. y. 4,5% mažiau, negu 2015 metais. Pajamų iš pagrindinės veiklos pasiskirstymas:

⁷⁵ 2017 m. liepos 18 d. Dyzelinių degalų tiekėjo degalinėje viešojo pirkimo-pardavimo sutartis Nr. 48-B.2017/296

⁷⁶ 2017 m. spalio 24 d. Benzino ir dyzelinio tiekėjo degalinėse viešojo pirkimo-pardavimo sutartis Nr. 48-B. 2017/475

⁷⁷ 2016-07-12 pasiūlymo forma ir išrašas iš <https://pirkimai.eviesiejiipirkimai.lt> internetinio puslapio

⁷⁸ 2016-06-27 pasiūlymo forma ir išrašas iš <https://pirkimai.eviesiejiipirkimai.lt> internetinio puslapio

⁷⁹ 2017-07-13 Pirkimo užsakymas Nr. UŽ-1013, 2017-07-13

⁸⁰ 2017-10-10 Dyzelinių degalų pirkimo-pardavimo sutartis Nr. 48-B.2017/452

⁸¹ 2016 m. kovo 29 d. Valdybos protokolu Nr. 4 patvirtintas Uždarnosios akcinės bendrovės „Vilniaus viešasis transportas“ valdybos darbo reglamentas

⁸² Su Vilniaus miesto savivaldybės administracija ir Savivaldybės įmone „Susisiekimo paslaugos“ - Įgaliota įstaiga

- Pajamos iš keleivių vežimo sudarė 29 770 190 Eur (2,36 % mažesnės, negu 2015 metais);
- Kompensacijos už lengvatinį keleivių vežimą – 17 708 532 Eur (7,44 % mažesnės, negu 2015 metais), didžiausią įtaką šios grupės pajamų mažėjimui turėjo nuo 2016 m. rugsėjo mėn. mažėjusios lengvatinių važiavimo bilietų tam tikroms keleivių kategorijoms kainos;
- Dotacijos (mažinančios išlaidas) – 10 104 541 Eur (36,5 % didesnės, negu 2015 metais).

Iš papildomos veiklos (užsakomųjų vežimų, remonto dirbtuvių paslaugų, stovėjimo aikštelių nuomos, patalpų nuomos, reklamos ant autobusų ir troleibusų) 2016 metais Bendrovė uždirbo 715 150 Eur (1,5 % visų pajamų), lyginant su 2015 metais, jos padidėjo 15 895 Eur, finansinės ir investicinės veiklos pajamos sudarė 104 501 Eur (0,2 % visų pajamų), jos padidėjo 83 074 Eur.

Visos Bendrovės sąnaudos sudarė 44 479 005 Eur, iš jų: pardavimo savikaina (atėmus pagrindinei veiklai skirtų ir pardavimų savikainai tenkančią dotacijų dalį - 8 704 189 Eur), sudarė 39 346 808 Eur arba 87,7 % visų sąnaudų, lyginant su 2015 metais, sumažėjus pajamoms iš pagrindinės veiklos, savikaina mažėjo 2 640 657 Eur (iš aukščiau paminėtos 10 104 541 Eur dotacijų, mažinančių išlaidas sumos – 8 704 189 Eur dotacijų dalis teko pardavimų savikainai).

Veiklos sąnaudos, lyginant su 2015 metais, sumažėjo 176 683 Eur ir sudarė 6 372 335 Eur arba 13,6 % visų sąnaudų, iš jų: pardavimo sąnaudos sudarė 13 655 Eur, bendrosios ir administracinės sąnaudos – 6 358 680 Eur (dotacijų dalis tenkanti veiklos sąnaudoms sudarė 1 385 846 Eur).

Finansinės ir investicinės sąnaudos sudarė 1 240 138 Eur arba 2,76 % visų sąnaudų. Šios sąnaudos, lyginant su 2015 metais (2 619 998 Eur), sumažėjo 1 379 860 Eur (Bendrovės Valdybai⁸³ nusprendus panaikinti 2015 metais suformuotus abejotinių pirkėjų skolų atidėjimus, kurie sudarė 1 297 648 Eur).

2016 m. gegužės 19 d. vykusiame posėdyje Bendrovės Valdyba nusprendė suformuoti atidėjimus 1 297 648 Eur sumai, t. y. pripažinti pirkėjų skolų nuvertėjimą. Šio sprendimo pagrindu, Bendrovė 2016 m. gegužės 23 d. sudarė naują 2015 m. gruodžio 31 d. finansinių ataskaitų rinkinį, kuriame 1 297 648 Eur suma sumažino 2015 metų pirkėjų skolas, nuosavą kapitalą ir pelną. Pažymime, kad Pirkėjų skolos reikšmingai mažėjo per 2016 metus, nes didžiausi Bendrovės paslaugų pirkėjai – Savivaldybė ir SĮ „Susisiekimo paslaugos“ vykdė mokėjimus, atsiskaitydami už Bendrovės teikiamas paslaugas, todėl Valdybos sprendimas suformuoti atidėjinius buvo nepagrįstas.

Pažymėtina, kad UAB „Provisus“⁸⁴, atlikusi Bendrovės 2015 m. gruodžio 31 d. pasibaigusią finansinių ataskaitų rinkinio auditą ir Bendrovės akcininkui pateikusi išvadą, pareiškė sąlyginę nuomonę dėl to, kad dalis (7 467 525 Eur) Bendrovės balanse apskaitytos gautinos 34 616 708 Eur sumos, turi vertės sumažėjimo požymių (t. y. ši suma neapmokėta ilgiau kaip 12 mėnesių). Minėta audito bendrovė atlikusi 2016 m. finansinio rinkinio auditą, pareiškė sąlyginę nuomonę dėl reikšmingai iškraipytų praėjusio laikotarpio duomenų.

Pagal Bendrovės sudarytas 2016 metų finansines ataskaitas Bendrovės 2016 m. grynasis pelnas sudarė 3 442 845 Eur, 2015 metais Bendrovės veikla buvo nuostolinga, nuostolis sudarė 1 168 098 Eur (Žr. ataskaitos priedą Bendrovės 2016-12-31 Pelno – nuostolių ataskaita).

⁸³ 2016 m. gegužės 19 d. posėdžio protokolas Nr. 7

⁸⁴ 2015 m. gruodžio 4 d. audito paslaugų sutartis Nr. 48-D.2015/813 ir 2017 m. sausio 27 d. susitarimas pratęsimo

Vertinant tai, kad aukščiau tekste paminėti koregavimai Bendrovės 2015 ir 2016 metų finansinėse ataskaitose, kuriuos nustatė ir nepriklausomas auditas, turėjo įtakos finansiniam 2016 metų rezultatui, realus grynasis pelnas turėjo būti 2 145 197 Eur vietoje 3 442 845 Eur.

Bendrovės 2017 metais pajamos iš pagrindinės veiklos ir vėl mažėjo - Bendrovė uždirbo 46 107 895 Eur pajamų, tai 3 % mažiau, negu 2016 metais, iš jų:

- 29 228 324 Eur pajamų už keleivių vežimą, 1,8 % mažiau, negu 2016 metais;
- 16 879 571 Eur kompensacijų už lengvatinių keleivių vežimą, 4,7 % mažiau, negu 2016 metais.

Mažėjant Bendrovės pajamoms, sumažėjo ir pardavimo savikaina (pagal Viešųjų paslaugų teikimo sutartį buvo priskaičiuota 13 543 307 Eur dotacijų, t.y. daugiau, negu 2016 metais, dotacijų dalis tenkanti savikainai sudarė 11 821 210 Eur).

Bendrovės pateiktais preliminariais, neaudituotiems 2017 m. gruodžio 31 d. Pelno – nuostolių ataskaitos duomenimis, Bendrovės grynasis pelnas, sudarė 2 609 039 Eur.

Išvada. Pagal Bendrovės sudarytas 2016 metų finansines ataskaitas 2016 metų veiklos rezultatas keitėsi iš 2015 metais buvusio nuostolio (1 168 098 Eur) į 3 442 845 Eur pelną. Viena iš esminių priežasčių, pelningą 2016 metų Bendrovės veiklą, buvo Bendrovės Valdybos sprendimas pripažinti pirkėjų skolų nuvertėjimą ir 2015 metų ataskaitose suformuoti 1 297 648 Eur atidėjimus, ta pačia verte padidinti 2016 m. pajamas ir grynąjį pelną. Preliminarus Bendrovės 2017 metų veiklos rezultatas yra 2 609 039 Eur pelnas, jis lyginant su realiu 2016 metų pelnu, padidėjo 463 842 Eur.

Vilniaus miesto savivaldybės Kontrolės ir audito
tarnybos vyriausioji specialistė

Aušra Valentienė

tarnautoja

Daiva Kirkilienė

teisininkas

Marius Gumbrevičius

UAB „Vilniaus viešasis transportas“
generalinis direktorius

Rimantas Markauskas

Finansų tarnybos direktorius

Antanas Poška